

APUTTAKA-SUTTA

S̄ Giàu có c̄ a m̄ t nḡ i Keo kī t

Hoang Phong

Có m̄ t l̄ n khi Đ̄ ng Th̄ Tôn nḡ t̄ i thành Xá-v̄ (Sâvatthi) thì vào m̄ t bū i chī u, đ̄ c vua Pasenadi c̄ a x̄ Kiêu-tát-la (Kosala) thân hành đ̄ n vī ng thăm Ngài. Vua Pasedani tī n đ̄ n ḡ n Đ̄ ng Th̄ Tôn, đ̄ nh l̄ và nḡ i sang m̄ t bên. Đ̄ ng Th̄ Tôn c̄ t l̄ i h̄ i vua Pasedani nh̄ sau:

- *Này đ̄ i v̄ ng, ngài m̄ i đ̄ n đ̄ y à. Th̄ lúc tr̄ a này ngài ̄ đâu?*

Vua Pasenadi đáp l̄ i nh̄ sau:

- *B̄ ch Th̄ Tôn, ̄ i thành Xá-v̄ này có m̄ t nḡ i th̄ t giàu có v̄ a qua đ̄ i. H̄ n ch̄ t mà ̄ i không có con [th̄ a k̄]. Sau khi đem h̄ t c̄ a c̄ i c̄ a h̄ n xung vào ngân kh̄ hoàng gia thì tôi đ̄ n đây: [c̄ a c̄ i c̄ a h̄ n] ḡ m tám tr̄ u đ̄ ng t̄ n vàng, và s̄ t̄ n b̄ ng b̄ c thì nào có đ̄ m x̄ t đ̄ c. Th̄ nh̄ ng, B̄ ch Th̄ Tôn, lúc còn s̄ ng thì h̄ ng ngày b̄ a ăn c̄ a nḡ i giàu có y ch̄ ḡ m có m̄ t cái bánh làm b̄ ng đ̄ u khô đ̄ ăn kèm v̄ i cháo. Qū n áo thì v̄ n v̄ n ch̄ có m̄ t t̄ m v̄ i đ̄ t b̄ ng ch̄ gai đ̄ qū n đ̄ c h̄ n n̄ a thân nḡ i. Ph̄ ng t̄ n di chuȳ n c̄ a h̄ n là m̄ t chī c xe bò cũ k̄ , nóc l̄ p b̄ ng r̄ m.*

Đ̄ c Ph̄ t bèn b̄ o r̄ ng:

- *Đúng đ̄ y, này đ̄ i v̄ ng, cũng có th̄ x̄ y ra nh̄ th̄ đ̄ c. M̄ t nḡ i keo kī t v̄ vét đ̄ c m̄ t gia tài k̄ ch x̄ u, không dám tiêu xài đ̄ mang l̄ i n̄ m hân hoan và thích thú cho riêng mình. H̄ n không dám tiêu xài đ̄ mang l̄ i n̄ m hân hoan và thích thú cho cha m̄ . H̄ n không dám tiêu xài đ̄ mang l̄ i n̄ m hân hoan và thích thú cho gia đình. H̄ n không dám tiêu xài đ̄ mang l̄ i n̄ m hân hoan và thích thú cho tôi ̄ trong nhà, cho th̄ thuȳ n và nh̄ ng nḡ i h̄ u c̄ n. H̄ n không dám tiêu xài đ̄ mang l̄ i n̄ m hân hoan và thích thú cho b̄ n h̄ u và nh̄ ng nḡ i c̄ ng s̄ . H̄ n không dành riêng m̄ t ph̄ n c̄ a c̄ i đ̄ cúng đ̄ ng nḡ i tu hành và các v̄ tu sĩ đ̄ mang l̄ i công đ̄ c h̄ u đ̄ t đ̄ c n̄ m h̄ nh phúc thánh th̄ n và h̄ ng mình [tái sinh] vào cõi thiên nhân.*

"C a c i k ch xù c a m t ng i nh th n u không b t s d ng thích đáng thì cũng s b vua chúa t ch thu, b tr m c p v vét, b thiêu h y vì h a ho n, b cu n trôi vì lũ t, ho c r i vào tay nh ng ng i th a k ch ng b t yêu quý mình. Nay đ i v ng, n u không b t s d ng c a c i m t cách thích đáng đ mang i h nh phúc thì r i cũng s b m t đi nh th .

"Nay đ i v ng, đ y cũng ch ng khác gì m t cái h đ y n c mát, tinh khi t, ng t lành và trong v t, th nh ng i vào m t ch n hoang vu, không có ai đ n đ c đ u ng, ho c m mát, ho c dùng vào v c này hay v c n . Nay đ i v ng, n u n c không đ c s d ng đ mang i h nh phúc thì cũng s b th t thoát đi m t cách vô ích.

Cũng th , này đ i v ng, m t ng i keo ki t có m t gia tài k ch xù không h b t tiêu xài đ mang i n m hân hoan và thích thú cho mình. H n không b t tiêu xài đ mang i n m hân hoan và thích thú cho cha m [...]. Nh th , này đ i v ng, n u m t gia tài k ch xù không đ c s d ng thích đáng đ mang i h nh phúc thì r i cũng s b m t đi nh th .

"Th nh ng, này đ i v ng, n u đ y là m t ng i có lòng r ng l ng, tích lũy đ c m t gia tài k ch xù, b t đem ra tiêu xài đ mang i n m hân hoan và thích thú cho mình. H n b t đem ra tiêu xài đ mang i n m hân hoan và thích thú cho cha m . H n b t đem ra tiêu xài đ mang i n m hân hoan và thích thú cho v con. H n b t đem ra tiêu xài đ mang i n m hân hoan và thích thú cho t i trong nhà, cho th thuy n và nh ng ng i h u c n. H n b t đem ra tiêu xài đ mang i n m hân hoan và thích thú cho b n bè và nh ng ng i c ng s . H n b t đ riêng ra m t ít c a c i đ cúng đ ng ng i tu hành và các tu sĩ đ mang i công đ c h u đ t đ c n m h nh phúc thánh th n và h ng mình [tái sinh] vào cõi thiên nhân.

Nay đ i v ng, đ y là cách b t s d ng gia tài k ch xù c a mình m t cách thích đáng, không b vua chúa t ch thu, không b tr m c p v vét, không b thiêu h y vì h a ho n, không b cu n trôi vì lũ t, không r i vào tay nh ng k th a k không b t yêu th ng mình.

"Nay đ i v ng, đ y là cách s d ng c a c i m t cách thích đáng, không đ b m t đi mà b t đem ra tiêu xài đ mang i h nh phúc. Nay đ i v ng, đ y cũng g ng nh m t cái h đ y n c mát, tinh khi t, ng t lành và trong v t, vào m t n i thu n t n, c nh m t ngôi làng hay m t th tr n giúp cho m i ng i có th đ n u ng, t m mát, ho c đ dùng vào v c này hay v c n . Nay đ i v ng, n u n c đ c s d ng thích đáng thì ch ng nh ng s không th t thoát đi mà i còn mang i h nh phúc.

"Cũng th[ế] , này đ[ể] i v[ui] [đ]i ng, m[ột] t[ư]ng [đ]i có t[âm] lòng r[ên]g [đ]i ng, thu góp đ[ể] c[on] a m[ột] t[ư]ng gia tài k[hi] ch[ế] x[ử] và b[ên] t[hi] đem ra tiêu xài đ[ể] mang [đ]i n[hi] m[ột] hân hoan và thích thú cho mình. H[ơn] n[ên] b[ên] t[hi] đem ra tiêu xài đ[ể] mang [đ]i n[hi] m[ột] hân hoan và thích thú cho cha m[ẹ] . H[ơn] n[ên] b[ên] t[hi] đem ra tiêu xài đ[ể] mang [đ]i n[hi] m[ột] hân hoan và thích thú cho gia đình.[...]. Này đ[ể] i v[ui] [đ]i ng, s[ư] đ[ể] ng gia tài k[hi] ch[ế] x[ử] m[ột] t[ư]ng cách thích đáng không ph[ải] i là m[ột] t[ư]ng phí ph[ải] m, mà đ[ể] y là cách tiêu xài đ[ể] mang [đ]i h[ơn] nh[ư] phúc.

Con s[ư] i mát n[hi] i ch[ế] n hoang vu, Nào có ai đ[ể] n đ[ể] c[on] đ[ể] u[ng]? N[ên] c[on] tràn đ[ể]i, phí ph[ải] m và vô ích. Nào có khác gì
c[on] a c[on] i c[on] a m[ột] t[ư]ng [đ]i i keo ki[ên] t,

Không b[ên] t[hi] tiêu xài cho mình, cũng ch[ế] ng b[ên] t[hi] h[ơn] n[ên] d[ang].

Ng[ười] i có t[âm] lòng r[ên]g [đ]i ng,

Thu góp đ[ể] c[on] a c[on] i và ý th[ế] c[on] đ[ể] c[on] b[ên] n[hi]n mình,

S[ư] tiêu dùng đ[ể] nuôi đ[ể] ng m[ột] cha và giúp đ[ể] b[ên] n[hi]n bè.

Thanh cao, t[âm] lòng luôn r[ên]g m[ột] ,

Khi ch[ế] t[hi] h[ơn] s[ư] tìm th[ế] y phúc h[ơn] nh[ư] n[hi] i cõi thiên nhân.

(
Samyutta Nikaya
, I, ed. PTS, 1884-1898, 91-92)

Vài [đ]i ghi chú

Aputtaka, tên c[on] a b[ên] kinh có nghĩa là "Ng[ười] i không có con" (đ[ể] th[ế] a k[hi]), không ph[ải] i là tên c[on] a m[ột] t[ư]ng nhân v[ui] t[hi] nào c[on] . Theo Pya Tan (Samyuttaya Nikaya , translated and annotated by Pya Tan, 2006) thì ch[ế] này có ý ám ch[ế] m[ột] t[ư]ng [đ]i không đáng đ[ể] cho chúng ta ghi nh[ớ] , t[hi] c[on] mang ít nhi[ều] u[ng] tính cách mi[ên] t[hi] . Th[ế] t[hi] ra thì có ít nh[ư] t[hi] hai b[ên] n[hi]n kinh mang tên là Aputtaka-Sutta, c[on] hai đ[ể] u[ng] có ph[ải] n[hi]n b[ên] c[on] c[on] khá gi[ống] ng nhau, ch[ế] có ph[ải] n[hi]n n[hi]n i dung nh[ư] m[ột] t[hi] ng[ười] i keo ki[ên] t[hi] thì m[ột] i có s[ư] khác bi[ên] t[hi] (Smyuttaya Nikaya SN, III, 19 và SN, III, 20). Bài kinh chuy[ên] n[hi]n ng[ười] d[ể] i đây là bài kinh Aputtaka-Sutta -1.

Gi i lu t Ph t Giáo c m ng i xu t gia không đ c gi b t c m t th gì g i là c a riêng. Th nh ng đ i v i ng i th t c thì Ph t giáo không c m đoán h làm giàu, n u làm giàu b ng"nh ng ph ng t n sinh s ng đúng

" (Bát Chánh Đ o), và luôn nh c nh h :

"

Ph i tiêu xài và giúp đ ng i khác

"

. Th t th có r t nhi u kinh sách đ c p đ n v n đ này, ch ng h n nh khuyên ph i tiêu xài các ngu n i nhu n mà mình thu góp đ c đ mang i h nh phúc, đ nuôi n ng m cha, giúp đ b n bè, c p đ ng cho ng i tu hành (

Anguttara Nikaya

, III, 259); ph i ki m t n m t cách i ng thi n, t c không gây ra thi t h i cho các chúng sinh khác (i ng g t, hay chăn nuôi súc v t đ gi t th t) và môi tr ng thiên nhiên (ch t cây, phá r ng...), và nh t là ph i chia s s giàu có v i nh ng ng i chung quanh, và ph i luôn t c nh giác không đ c đ v ng vào các th c m tính kiêu căng (

Anguttara

Nikaya

, I, 181), v.v...

Nói chung đ i v i ng i th t c Ph t giáo không c m c n vi c tìm ki m nh ng th thích thú "giác c m", dù đ y ch là nh ng th h nh phúc h i h t và t m b , b i vì Ph t Giáo ý th c đ c là không th nào giúp t t c m i ng i trong ch c lát có th quán th y đ c ngu n g c sâu xa c a kh đau phát sinh t nh ng th h nh phúc y. D u sao thì nh ng ni m h nh phúc t m b đó ít ra cũng tránh cho h đ c ph n nào nh ng th kh đau th t thô thi n, ch ng h n nh h n thù, hung d , ích k , tham lam, keo ki t, b n x n... Vì th trong bài kinh trên đây Đ c Ph t cũng đã khuyên nh ng ng i có c a c i nên đem ra tiêu xài đ mang i "ni m hân hoan và thích thú cho chính

mình, cho cha m và nh ng ng i chung quanh"

.

Cách nay đã h n hai ngàn năm trăm năm th mà Đ c Ph t đã nêu lên t n n nghèo đói và xem đ y là m t s b t công tr m tr ng c a xã h i:

"Khi s giàu có không đ c chia s cho ng i nghèo, thì tình tr ng nghèo đói i càng gia tăng. Khi tình tr ng nghèo đói gia tăng, thì tr m c p cũng gia tăng. Khi tr m c p gia tăng, thì con s khí gi i (đ t v và tr kh b n c p gi t) cũng s gia tăng. Khi khí gi i gia tăng thì vi c sát nhân cũng gia tăng"

Nikaya

68).

(*Anguttara*, III,

Ngày nay dân s trên đ a c u đã tăng lên b y t ng i, tình tr ng nghèo đói tr nên tr m tr ng h n bao gi h t. y Ban Nhân Quy n c a c quan Liên Hi p Qu c cho bi t là c m i năm giây thì i có m t đ a bé ch t vì đói. Con s khí gi i trên hành tinh này cũng theo đó mà gia tăng, có khi còn nhi u h n c s c n thi t, đ thích nghi v i s nghèo đói đang gia tăng y, h u đ b o v mi ng ăn cho m t s ng i, trong s đó bi t đâu cũng có c chúng ta.

Ph t giáo luôn luôn khuy n khích các hành đ ng t thi n cùng vi c b thí (dâna) và xem đ y là nh ng đ u x ng đáng t o ra nghi p lành cho ki p s ng hi n t i và cho c các ki p s ng t ng lai. Không nên "ăn m t mình" và "làm ng " tr c cái đói c a k khác. Nh ng gì mình đ c h ng hôm nay là nh vào nh ng gì x ng đáng mà mình đã t o đ c trong các ki p tr c, th nh ng n u ch bi t s ng m t cách b n ti n, keo ki t thì tránh sao kh i s tái sinh trong m t hoàn c nh đói nghèo. Đ y là nh ng gì s đ ng nh t trong giáo lý nhà Ph t.

Th nh ng oái oăm thay, nào có m y ng i trong chúng ta i t nh n là mình giàu có đâu. G p nhau thì than th là ch ng khoán d o này tu t nhanh quá, th t là đ i vì ti n đ bao nhi u là đ n c vào đ y cho m t toi, trong khi đó thì ti n mua nhà tr góp cho ngân hàng còn h n ch c năm n a m i h t, t h n n a là hôm qua đã đ c túi mua m y ch c t m vé s mà ch ng trúng đ c đ ng nào. T t nh t đ n n i, còn ph i quà cáp bi u xén cho th y cô c a b n tr . V t giá thì gia tăng, th nh ng i ph i ăn T t cho ra v v i ng i ta ch ..., toàn là n n n và các chuy n ph i tiêu xài. Th ng thay cho s túng qu n c a h .

Th t v y có m y ai nhìn th y cái "giàu có" c a mình đâu? C a c i th t ra ch là nh ng con s vô nghĩa, s giàu có đích th t là trong đáy tim mình. T t nh t đ n n i, khi ra đ ng ta trông th y m t đ a bé lang thang, rách r i, đen đúa và b n th u đang đ ng nhìn nh ng chi c qu n áo m i treo l ng l ng trong các c a hàng, đôi khi cũng khi n cho ta ph i b t khóc. Nh ng gi t n c m t y m i đúng th t là s giàu có, tuy yên l ng th nh ng r t rào nh đ i đ ng mênh mông.

Ngoài ra còn có m t s giàu có khác n a mà t t c m i ng i đ u ngang hàng nhau, không th vin vào đ y đ ganh t hay so đo v i nhau đ c. Đ y là t t c m i ng i trong chúng ta đ u có hai m i b n gi trong m t ngày. Chúng ta s đ ng chúng nh th nào? Ph i chăng đ xem phim Hàn qu c b t t n, xem cô này "yêu" c u kia, c u kia "th ng" cô khác, ghen tuông, khóc lóc, đ m i chuy n éo le, gay c n? Hay là chúng ta thích sang nhà hàng xóm tán g u hay đánh bài, ho c r nhau đi quán nh u, đi u ng "cà-phê v n", "cà-phê đ n m " đ nghe nh c "tr tình" b t t n? Đ y là m t s phung phí l n lao nh t c a ki p con ng i, t ng t nh chúng ta có m t cái "h n c mát và tinh khi t", th nh ng không bi t l y n c y đ t m và cũng không

có ai đ n đ c đ u ng m t ng m nào, c đ cho n c tràn đi và th t thoát.

N u bi t s đ ng nh ng giây phút quý báu c a ki p ng i đ h c h i, t trau đ i h u giúp mình tr nên nh ng con ng i x ng đáng h n và cao c h n, thì nh ng giây phút y s tr thành m t gia tài k ch xù, m t ngu n tài nguyên b t t n và vô giá. Đ y cũng là m t cách "mang ra tiêu xài c a c i c a mình m t cách thích đáng"

. N u quay nhìn l i quăng đ i đã tr i qua thì m i ng i trong chúng ta cũng nên t h i xem mình đã phí ph m bao nhiêu giây phút quý báu y c a ki p ng i.

Tuy nhiên cũng có th có ng i ph n kháng l i và cho r ng vi c h c h i và tu t p v t quá kh năng c a h . Th t v y nh ng gì mình mu n thu đ t đ c t bên ngoài thì có th đòi h i nhi u c g ng và kiên trì, th nh ng nh ng gì phát xu t t đáy tim mình thì cũng không đ n đ i khó khăn gì cho l m. Ch ng h n, n u trông th y cha mình ng i trong yên l ng, bâng khuâng nhìn ra đ ng, thì rút m t tách n c trà đ m i cha r i ng i xu ng v i cha vài phút, n u trông th y nh ng nét u u n hi n lên trong đôi m t c a m thì c tìm m t vài l i ng t ngào đ g i chuy n v i m , n u không thì cũng có th ch y sang nhà hàng xóm ch i đùa v i m y đ a tr con đ cho m chúng có thì gi đ n đ p nhà c a ho c b c n i c m lên b p. Nh ng vi c nh nhoi nh th nào có khó khăn gì đâu, đ n đ n r i ta s có th th c hi n đ c nh ng vi c khó khăn h n, ít ra thì nh ng giây phút đó cũng ích l i h n là ng i xem "Cô gái Đ Long" tung ch ng h t hi p này sang hi p khác, đ n khi đ ng lên thì u o i, tâm trí tr nên đ đ n và ù lì.

Tóm l i hãy hi n dâng nh ng gì mình có trong hai tay, trong đáy tim mình và c nh ng giây phút c a ki p ng i này. Chúng ta luôn luôn giàu có h n là chúng ta t ng vì th đôi khi cũng nên nhìn l i xem mình có keo ki t l m hay không. Thi n nghĩ bài kinh trên đây đ y cho chúng ta hi u r ng nh ng gì chúng ta ôm l y kh kh ch ng nh ng không ích l i gì mà chúng s m t đi vào m t lúc nào đó.

Đ thay cho ph n k t lu n cũng xin trích thêm m t bài kinh khác th t ng n mang tên là *Aditta-Sutta*, tìm

th y trong
T ng ng B Kinh
(
Samyutta Nikaya

, I, 41). Aditta có nghĩa là b c cháy, do đó có th t m đ ch bài kinh này là bài *Kinh v H a Ho n*

. Khi m t căn nhà b c cháy thì nh ng gì c t đ u trong đó s hóa thành tro b i, ch có nh ng gì đã mang cho ng i khác thì m i còn l i mà thôi.

Th nh ng đầu ph i ch có m t gian nhà b c cháy mà c th gian này đang b c cháy. Già nua đang b c cháy, cái ch t đang b c cháy. Theo đ nh nghĩa c a Ph t Giáo thì quá trình c a s già nua b t đ u t kho nh kh c ti p n i ngay sau khi th thai, và cái quá trình đó v n hành không ng ng ngh cho đ n lúc cái ch t x y ra. Vì th t t c chúng sinh trong th gi i này, không có m t ngo i l nào c , đ u đang b ng n l a c a vô th ng thiêu đ t. M t ng i tu t p khi đã ý th c đ c ng n l a mênh mông đó đang thiêu đ t thân xác mình và c th gian này, thì s không còn nghĩ t i vi c so kè t ng xu mà ch bi t nhìn l i xem trong hai tay mình còn l i nh ng gì đ hi n dâng cho k khác.

B i c nh c a bài kinh này th t thi v và thiêng liêng. Đ c Ph t đang ng i thi n yên l ng gi a đêm khuya n i ngôi v n K Viên thì có m t n thiên nhân (devata) hi n ra, ánh hào quang soi sáng c khu v n. V n thiên nhân ti n đ n g n Đ ng Th Tôn và đ nh l , r i ng i sang m t bên. Đ ng Th Tôn c m ng cho v n thiên nhân hát lên bài hát c a m t tr n h a ho n đ hàng ngàn đ t c a Ng ài và các ng i th t c đang m màng trong khu v n có th l ng nghe gi a đêm thâu thanh v ng. Sau đây là ph n chuy n ng toàn b c a bài kinh trên đây d a theo b n d ch t ti ng Pa-li sang ti ng Anh c a Thanissaro Bhikkhu (*The Access to Insight*, June, 2010):

"Tôi t ng đ c nghe nh th này: Có m t l n Đ ng Th Tôn đang ng t i tu vi n c a ng ài C p Cô Đ c (Anathapindika) trong khu v n K Viên, g n thành Xá-V (Savatthi). Vào lúc n a đêm, hi n ra m t n thiên nhân t a ánh hào quang chi u sáng c khu v n. V n thiên nhân ti n đ n g n Đ ng Th Tôn, đ nh l r i ng i sang m t bên. Sau khi ng i sang m t bên thì c t ti ng đ hát lên bài hát sau đây:

"Khi căn nhà b c cháy, Nh ng gì còn sót l i, Là nh ng v t đã cho. Kia c a c i g l i, Đa ng hóa thành b i tro.

C th gian b c cháy!

Tu i già thanh c i m c,

Cái ch t ng n l a h ng.

B o toàn nhanh c a c i:

H n dâng b ng hai tay.

V t cho là qu ng t,

G i , m i lo bu n:

Nào vua quan dòm ngó,

Nào kẻ trộm rình mò,

Hà họ n, m t đ ng tro.

Kìa thân xác b i ,

N m kia cùng c a c i.

H i nh ng ai giác ng !

N m y h nh phúc này,

B ng hai tay đ ng a.

Hân hoan đôi bàn tay,

Dù ch là ít i ,

M t chút này h n dâng.

Con đ ng nào r ng m ,

Cõi thiên nhân đón ch ".

(

T ng ng B Kinh, Samyutta Nikaya

, I, 41)

Đ ch th r t khó đ tôn tr ng t ng ch m t, do đó xin chép i d i đây b n đ ch b ng ti ng
Anh c a Thanissaro Bhikkhu nh m giúp các đ c gi nào mu n tìm hi u thêm:

When a house is on fire the vessel salvaged is the one that will be of use, not the one left

there to burn.

So when the world is on fire with aging and death, one should salvage [one's wealth] by giving: what's given is well salvaged.

What's given bears fruit as pleasure. What isn't given does not: thieves take it away, or kings; it gets burnt by fire or lost.

Then in the end one leaves the body together with one's possessions. Knowing this, the intelligent man enjoy s possessions and gives.

Having enjoyed and given in line with his means, uncensured he goes to the heavenly state.

Bures-Sur-Yvette, 21.11.11

Hoang Phong